

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü

YÖNETİCİLİK FORMASYONU KAZANDIRMA
EĞİTİMİ

YÖNETSEL VE MESLEKİ ETİK

YÖNETİMDE YOZLAŞMA

EMANETLERİ
EHLİNE
VERİNİZ!

Ziyaroğulları Devleti Hükümdarı Keykavus tarafından yaklaşık 900 yıl önce devlet adamlarına öğütlerde bulunmak amacıyla yazılan “*Kabusname*” adlı yapıt, rüşvetin siyasal, yönetsel ve toplumsal davranış bilimleri açısından son derecede ayrıntılı çözümlemesini yapan ilginç bir çalışmadır.

Yapıtta yer alan “*Sakın ha ‘Her şey benim olsun’ demeye kalkma, zira tamamını sana vermezler... Öyle yüksek makamların yiyicilerinin çok olacağını; sana her şeyi yedirmeyeceklerini asla aklından çıkartma! Eğer mutlaka yiyeceksen avuçla değil parmak ucuyla ye ki sonradan boğazında kalmasın!...*”

Başkalarının yemesine müsaade etmeden sen tek başına yemeye kalkarsan, mahrum bıraktıkların boş durmaz ve yediğin her lokmayı kustururlar”

sözleri bu bürokratik hastalığın yapısı ve özellikleri hakkında önemli ayrıntıları ortaya koymaktadır.

Yolsuzlukla ilgili bir çok denetim mekanizması bulunmaktadır!

Buna rağmen yolsuzluk olgusu ortadan kalkmamaktadır!

İŞ AHLAKI VE TOPLUMSAL SORUMLULUK

- İş ahlâkı ya da etik hangi tür ortamlarda geçerli bir kavramdır?
- İşletmelerin etik kavramı ile bağlantısı nedir?
- İş ahlâkının ya da etik kuralların geliştirilmesi işletmeler için ne anlam ifade eder?
- İşletmelerde etik değerlerin gelişmesi yasalarla zorlanabilir mi?
- İşletmelerde iş ahlâkına ilişkin ne tür kurallar gözlemliyorsunuz?

ETİK SORUNSAI

- ▶ Günümüzde, yalnız kamu yönetiminde değil, toplumun her alanında genel anlamda etik problemlerle karşı karşıya bulunuyoruz.
- ▶ Siyasal ve yönetsel alanda ortaya çıkan yozlaşmanın temelinde, toplumsal etiğin erozyona uğraması yatmaktadır.

ETİK SORUNSAĞI

- ▶ “Ahlaka aykırı” sayılan davranışlar giderek toplumda yaygınlık ve saygınlık kazanmaktadır.
- ▶ Levent Kırca parodisi
- ▶ Devletin malı deniz, yemeyen ...
- ▶ Bal tutan parmağını yalar.
- ▶ Salla başını al maaşını.
- ▶ Bir sütçü 10 litre sütün içine 2 litre su katarsa kârı ne kadar artar.

ETİK SORUNSALI

- ▶ Daha da ciddi olan ve bunlara yol açan sorun, artık neyin ahlaklı neyin ahlaksız olduğu konusundaki ölçülerin yitirilmeye başlamasıdır.
- ▶
- ▶ İnandığınız gibi yaşamıyorsanız
Yaşadığınız gibi inanmaya başlarsınız.

ETİK SORUNSAĞI

- ▶ Sorun sadece kamu görevlilerinde değil!
- ▶ Hizmetten yararlananlar da kamu yönetimi etiği konusunda bilgi sahibi değil ve kamu görevlilerini etik dışı davranışlara teşvik ediyorlar.
- ▶ Hizmetten yararlananların çoğu, mevzuata ve etiğe uygun olmayan konularda, bilerek veya bilmeyerek kendi çıkarlarına olan kararların alınmasını ve uygulamaların yapılmasını kamu görevlilerinden talep etmektedirler.

ETİK – AHLAK AYRIMI

- ▶ **Ahlak**, insanların gerek birbirlerine, gerekse topluma karşı ödevlerini belirleyen **insan davranışları ile bir arada yaşama kurallarının, standartlarının bir bütünüdür.**
- ▶
- ▶ **Etik** ise, insanların kurduğu bireysel ve toplumsal ilişkilerin temelini oluşturan değerleri, normları, kuralları, doğru–yanlış ya da iyi–kötü gibi ahlaksal açıdan araştıran bir **felsefe disiplini**dir.

ETİK – AHLAK AYRIMI

- ▶ Günlük anlamda kullanılan anlamıyla;
- ▶ **etik**, kişinin davranışlarına temel olan ahlak ilkelerinin tümüdür.

ETİK SORUNSAĞI

- ▶ Bu bunalımın temel sebebi olarak, toplumsal yapının hemen hemen her alanında;
- ▶ eski ve geleneksel değerlerin çözülmesi,
- ▶ çözülen bu değerlerin yerine de;
- ▶ yeni değerlerin konulamaması gösterilebilir.

YOZLAŞMA VE ETİK

- Yozlaşma,
- **hem yasalara hem de , etik ilkelere uymamayı da içeren bir kavramdır.**
- **Siyaset, yönetim ve yargı,**
- **hem kurum olarak hem de aktörler olarak bütün ülkelerde güven kaybıyla karşı karşıya bulunmaktadır.**

YÖNETİMDE YOZLAŞMA

- o Yozlaşma (corruption),
- o bozulma,
- o çürüme,
- o kötüleşme,
- o lekelenme,
- o aslından uzaklaşma,
- o saflığını veya dürüstlüğünü kaybetme anlamındadır.

o YÖNETİMDE YOZLAŞMA,

- o kamu görevlilerinin,
- o gerek kendi inisiyatifleriyle,
- o gerekse hizmetten yararlananların teşvikiyle,
- o etik davranış ilkelerini ve hukuku ihlal edecek şekilde,
- o özel çıkar, tercih, prestij veya belirli bir grubun çıkarı için ;
- o kamusal gücü kullanarak ortaya koydukları her türlü davranış ve yöntemdir.

YÖNETİMDE YOZLAŞMA

- o Yozlaşma;

- o siyasi partiler,
- o seçilmişler,
- o kamu görevlileri,
- o çıkar ve baskı grupları ile seçmenler arasındaki ilişkilerde ortaya çıkar.

YÖNETSEL YOZLAŞMA BİÇİMLERİ

- o Adam kayırmacılığı
 - 1. Akraba, eş–dost kayırmacılığı (Nepotizm), hemşehricilik,
 - 2. Siyasal kayırmacılık (siyasal patronaj)
- o Hizmet kayırmacılığı
- o Lobicilik
- o Aracılar yoluyla işlerin yürütülmesi
- o Rant kollama ve vurgunculuk
- o Rüşvet ve irtikap; zimmet ve ihtilas
- o Hediye alma
- o Verimsizlik, etkinsizlik, israf
- o Yetersiz hazırlanma,
- o Sorumluluktan kaçma/sorumluluğu yayma
- o Değişime gönülsüzlük/direnç

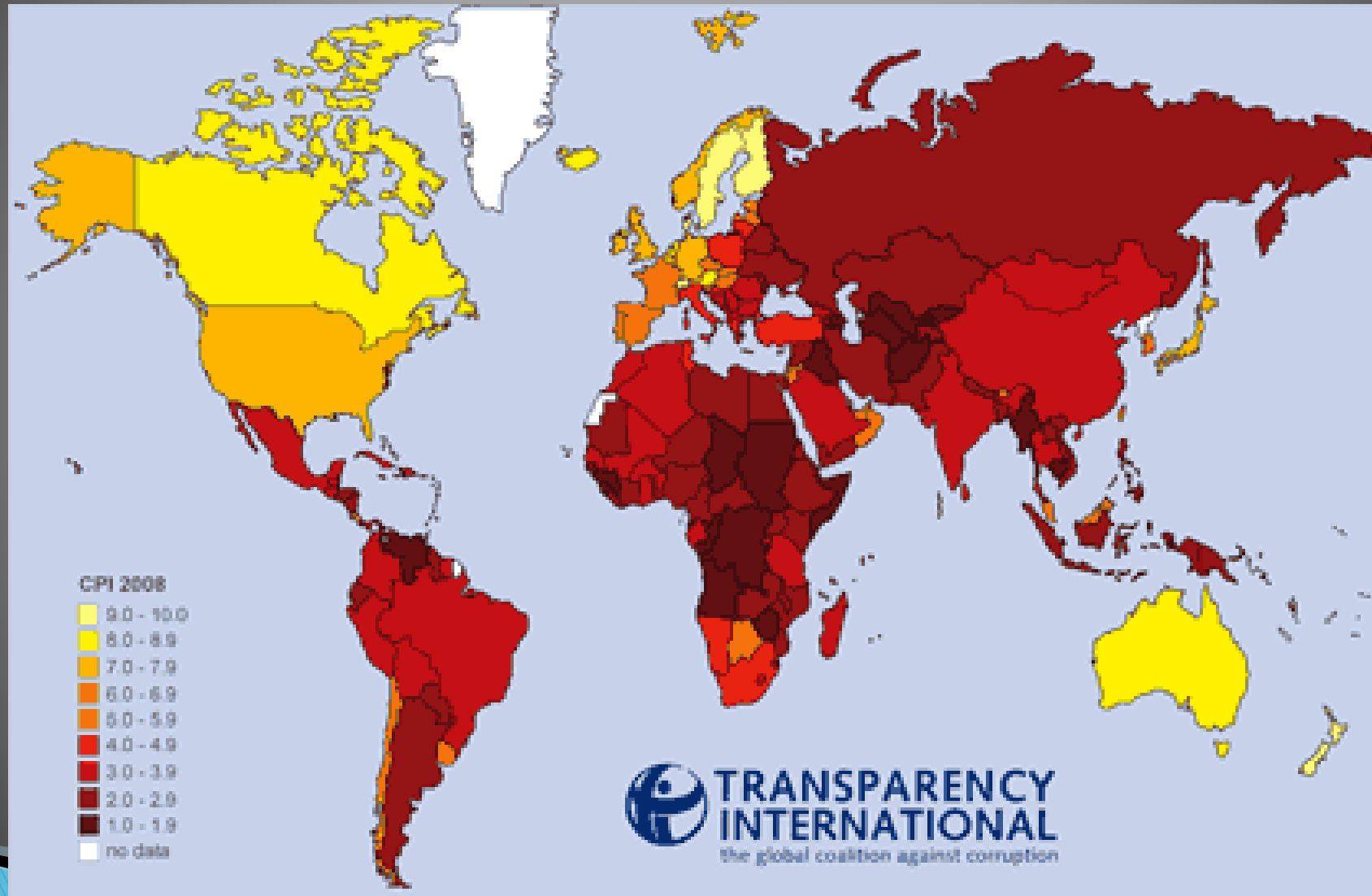
YOZLAŞMANIN SONUÇLARI

- Yönetime karşı güven krizi,
- Verimsizlik, israf, mali kriz, hizmetlerin pahalılaşması, gelir dağılımında bozulma;
-
- Kamu görevlilerin liyakatsizliği.
- Etik değerlerin itibardan düşmesi.
- Sosyal dokunun zayıflaması.
- Yozlaşma, ekonomik gelişmeyi, demokrasiyi, hukuk devletini zayıflatır.

2008 CORRUPTION PERCEPTIONS INDEX (Yolsuzluk Algılama)

- ▶ Düşük gelir düzeyindeki ülkelerde yerleşik hale gelen yüksek yozlaşma “sürekli bir insani felakete dönüşmektedir.
- ▶ Sürekli şirket skandallarının da gösterdiği gibi, zengin ülkeler de eski kötü alışkanlıklarına geri dönmektedir.

Corruption Perceptions – 2006

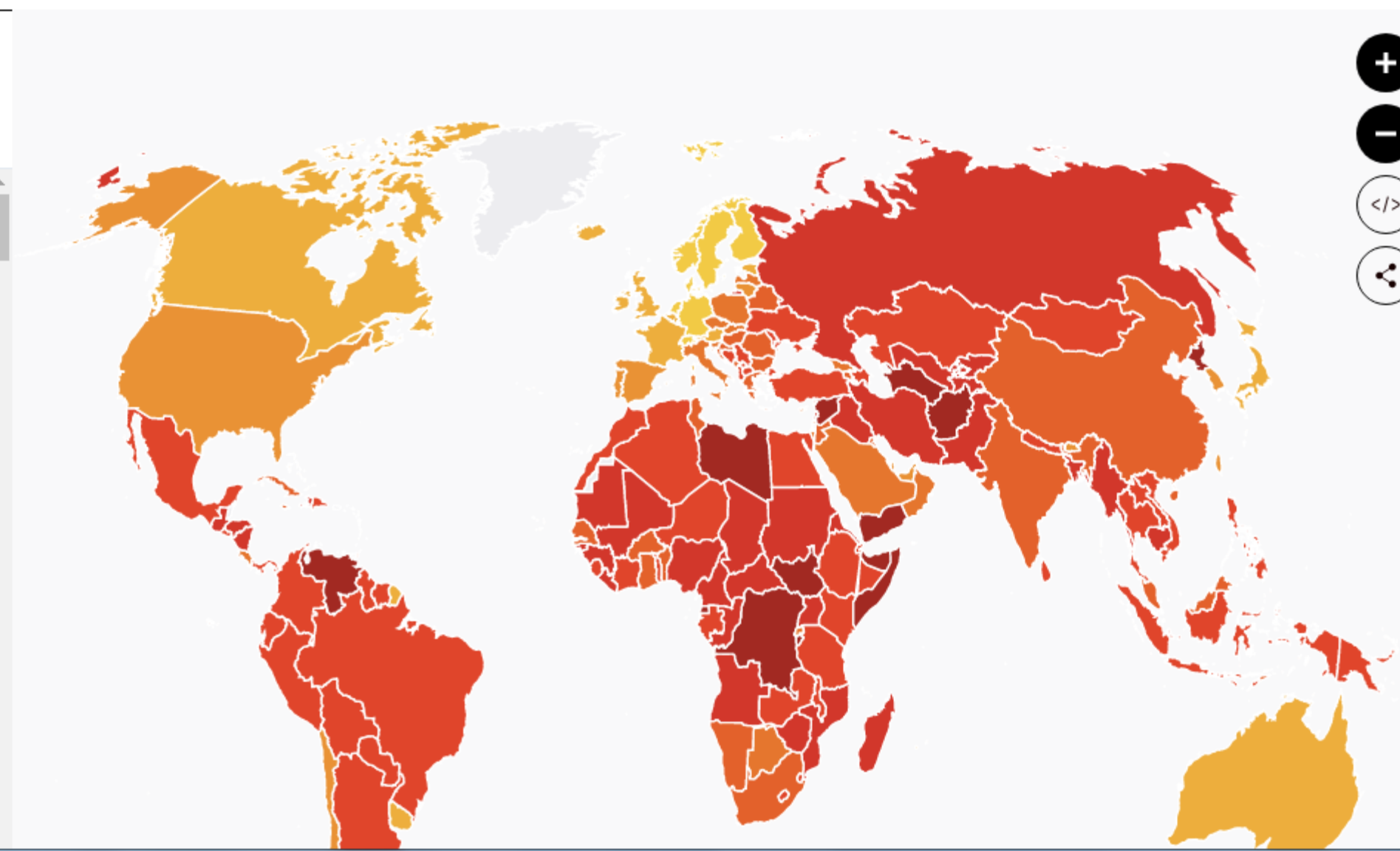

2021 ektedir

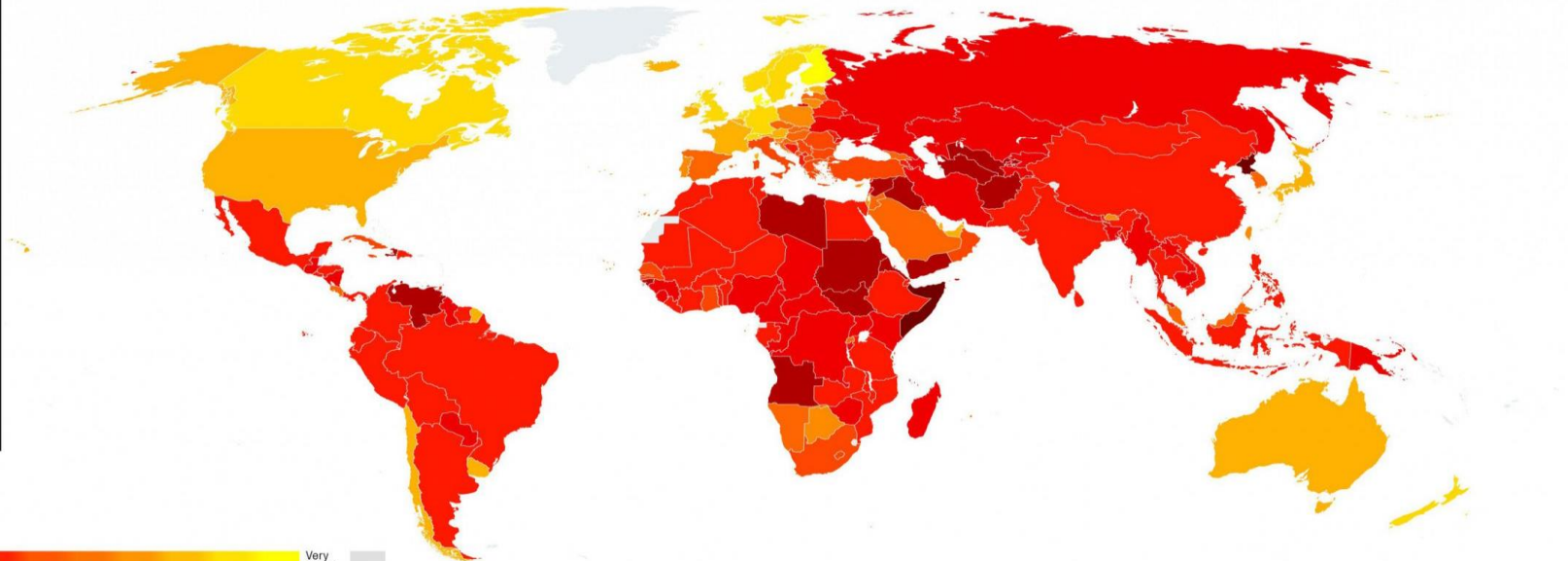
Search

	Country	Rank
=	Denmark	1
↑	Finland	1
=	New Zealand	1
↑	Norway	4
=	Singapore	4
=	Sweden	4
↓	Switzerland	7
=	Netherlands	8
↑	Luxembourg	9
=	Germany	10
↑	United Kingdom	11

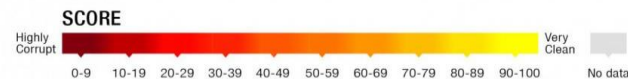

CORRUPTION PERCEPTIONS INDEX 2015

The perceived levels of public sector corruption in 168 countries/territories around the world.

RANK	COUNTRY/TERRITORY	SCORE
1	Denmark	91
2	Finland	90
3	Sweden	89
4	New Zealand	88
5	Netherlands	87
5	Norway	87
7	Switzerland	86
8	Singapore	85
9	Canada	83
10	Germany	81
10	Luxembourg	81
10	United Kingdom	81
13	Australia	79
13	Iceland	79
15	Belgium	77
16	Austria	76
16	United States	76
18	Hong Kong	75
18	Ireland	75
18	Japan	75

21	Uruguay	74	RANK	COUNTRY/TERRITORY	SCORE	61	Italy	44	RANK	COUNTRY/TERRITORY	SCORE	99	Djibouti	34	RANK	COUNTRY/TERRITORY	SCORE	139	Guinea	25	RANK	COUNTRY/TERRITORY	SCORE
22	Qatar	71	40	Costa Rica	55	61	Lesotho	44	76	Thailand	38	99	Gabon	34	119	Guyana	29	139	Kenya	25	158	Haiti	17
23	Chile	70	40	Latvia	55	61	Montenegro	44	76	Tunisia	38	99	Niger	34	119	Russia	29	139	Laos	25	158	Guinea-Bissau	17
23	Estonia	70	40	Seychelles	55	61	Senegal	44	76	Zambia	38	103	Dominican Republic	33	119	Sierra Leone	29	139	Papua New Guinea	25	158	Venezuela	17
23	France	70	44	Rwanda	54	61	South Africa	44	83	Benin	37	103	Ethiopia	33	123	Gambia	28	139	Uganda	25	161	Iraq	16
23	United Arab Emirates	70	45	Jordan	53	66	Sao Tome and Principe	42	83	China	37	103	Kosovo	33	123	Guatemala	28	139	Uganda	25	161	Libya	16
27	Bhutan	65	45	Mauritius	53	66	The FYR of Macedonia	42	83	Colombia	37	103	Moldova	33	123	Kazakhstan	28	145	Central African Republic	24	163	Angola	15
28	Botswana	63	45	Namibia	53	66	Turkey	42	83	Liberia	37	107	Argentina	32	123	Kyrgyzstan	28	146	Congo Republic	23	163	South Sudan	15
28	Portugal	63	48	Georgia	52	66	Bulgaria	41	83	Sri Lanka	37	107	Belarus	32	123	Lebanon	28	147	Chad	22	165	Sudan	12
30	Poland	62	48	Saudi Arabia	52	69	Bulgaria	41	88	Albania	36	107	Côte d'Ivoire	32	123	Madagascar	28	147	Democratic Republic of the Congo	22	166	Afghanistan	11
30	Taiwan	62	50	Bahrain	51	69	Jamaica	41	88	Algeria	36	107	Ecuador	32	123	Timor-Leste	28	147	Myanmar	22	167	Korea (North)	8
32	Cyprus	61	50	Croatia	51	71	Serbia	40	88	Egypt	36	107	Togo	32	130	Cameroon	27	147	Myanmar	22	167	Somalia	8
32	Israel	61	50	Hungary	51	72	El Salvador	39	88	Indonesia	36	107	Honduras	31	130	Iran	27	150	Burundi	21			
32	Lithuania	61	50	Slovakia	51	72	Mongolia	39	88	Morocco	36	112	Malawi	31	130	Nepal	27	150	Cambodia	21			
35	Slovenia	60	54	Malaysia	50	72	Panama	39	88	Peru	36	112	Mauritania	31	130	Nicaragua	27	150	Zimbabwe	21			
36	Spain	58	55	Kuwait	49	72	Trinidad and Tobago	39	88	Suriname	36	112	Mozambique	31	130	Paraguay	27	153	Uzbekistan	19			
37	Czech Republic	56	56	Cuba	47	76	Bosnia and Herzegovina	38	95	Armenia	35	112	Vietnam	31	130	Ukraine	27	154	Eritrea	18			
37	Korea (South)	56	56	Ghana	47	76	Brazil	38	95	Mali	35	117	Pakistan	30	136	Comoros	26	154	Syria	18			
37	Malta	56	58	Greece	46	76	Burkina Faso	38	95	Mexico	35	117	Tanzania	30	136	Nigeria	26	154	Turkmenistan	18			
40	Cape Verde	55	58	Romania	46	76	India	38	95	Philippines	35	119	Azerbaijan	29	136	Tajikistan	26	154	Yemen	18			
			60	Oman	45	76			99	Bolivia	34				139	Bangladesh	25						

Dünyanın yolsuzluk haritası “kıpırmızı”

04 Aralık 2013 Çarşamba

U.A. Şeffaflık Örgütü’nün (*Transparency International*) hazırladığı:

2013’e ait **yolsuzluk** sıralamasında ;
Afganistan, Kuzey Kore ve Somali zirvede yer
alırken,

Danimarka ve Yeni Zelanda yolsuzluğun en
az yapıldığı ülkeler oldu.

Türkiye 177 ülke arasında 53’üncü (2014 te 64.)
sırada geliyor. (2015 de 66.)

Merkezi Berlin’de bulunan ancak dünyanın pek çok ülkesinde örgütlü olan ve **tüm dünyada sivil toplum örgütleri ve uzman kuruluşlarla birlikte yolsuzlukla mücadele etmek amacıyla kurulan ;**

U.A. Şeffaflık Örgütü (Transparency International)
2013 Dünya Yolsuzluk Algısı Endeksi’ni açıkladı.

Raporda yine temiz ekonomi rekorunu
Benelüks ülkeleri kırarken, Türkiye 177
ülkede yapılan araştırmalar sonucunda
53'üncü sırada yer aldı.

U.A. Şeffaflık Örgütü'nün, '2014 Yolsuzluk Algı Endeksi'ne göre, **Türkiye yolsuzluk konusunda son 6 yıldaki ilerlemesini 'sıfırlayarak' 50 puandan 45 puana düşerken, 11 sıra birden geriledi.**

2013 yılında 53'üncü sırada yer alan **Türkiye, 2014'te 175 ülke arasında en büyük düşüşü yaşayarak 64'üncü sırada yer aldı. 2015 de 66. sırada**

Türkiye, U.A. Şeffaflık Örgütü'nün
endeksinde ;

38 Avrupa ülkesi arasında;

Makedonya ile birlikte 27. sırada yer
alırken,

6 AB. aday ülkeleri arasında yine
Makedonya ile birlikte 2. sırada kendisine
yer buldu.

19 G-20 ülkesi arasında ise, Türkiye 10.
sırada bulunurken, 20 Ortadoğu ve Kuzey
Afrika ülkesi ile kıyaslandığında 7. sırada
yer aldı.

Gezi Parkı olayları ile 17-25 Aralık süreci sonrasında yaşanan atamalar, yayın yasakları, soruşturmalar Türkiye'nin gerilemesine yol açtı" dedi.

Özarslan yaptığı konuşmada Küresel Yolsuzluk Barometresi'ni örnek göstererek, Türkiye'de her 5 kişiden 1'inin kamu hizmetlerinden yararlanmak için rüşvet verdiğini vurguladı.

Araştırmalara göre, polis ve yargı mensupları en çok rüşvet verilen işkolları arasında yer aldığına dikkat çekti.

Gelelim Danimarka'yı zirveye taşıyan mutluluk faktörlerine.

Bu konudaki kaynağımız, uluslararası uzmanlara 'Mutlu Bir Ülke' adlı raporu hazırlatan Danimarka Mutluluk Araştırmaları Enstitüsü.

Güven:

Danimarka'ya gelen turistleri şaşkına çeviren görüntülerin başında, sokakta bırakılmış, içinde uyuyan bebeklerin olduğu çocuk arabalarıdır. Ebeveyn lokantada afiyetle yemeğini yerken, bebek sokakta mışıl mışıl uyumaya devam ediyor ve ebeveyn çocuğuma ne olur endişesi taşımıyor.

Güven:

İnsanlar arasında oluşan güven sadece turistlerin gözlemlerine dayanmıyor. Yapılan araştırmada halkın yüzde 75'i tanımadığı insanlara güvendiğini ifade ediyor. **Bu oran bir dünya rekoru.**

Sosyal güven:

İnsanlar,

sosyal güven sayesinde;

hasta olduğunda :tedavi,

işsiz kaldığında :ekonomik yardım,

yaşlandığında :bakım endişesi taşımıyor.

Sosyal güven:

ABD’de Maryland Üniversitesi’nden Prof. Carol Graham, Danimarka’nın sosyal güven sistemini yakından inceleyen biri olarak şu tespitte bulunuyor: “ABD’de sağlık sigortası olmayan insanlar, sigortası olanlara göre çok daha az mutlular. Hasta olduğunda her şeyini kaybedecek bir insansan mutlu olman çok zor.

Danimarka’da ise sosyal güven sayesinde insanlar ‘Her şeyi kaybedeceğim’ endişesini asla taşıyor.”

Zenginlik: Atalarımız ‘Para ile saadet olmaz’ demiş ancak mutluluk ile para arasında yakın bir ilişki bulunuyor. Para tek başına saadetin kaynağı değil ama parasız da mutlu olunmuyor.

BM raporuna göre, **zengin ülkeler fakir ülkelere göre daha mutlu.**

Yaşanan ekonomik krize rağmen Danimarka hâlâ kişi başına düşen gelirde dünyanın en iyileri arasında.

Özgürlük: İnsanların kendi hayatları hakkında karar verebilmeleri mutluluğun mihenk taşları arasında yer alıyor. Dünyanın en iyi mutluluk araştırmacısı olarak gösterilen Rotterdam Erasmus Üniversitesi'nden Ruut Veenhoven, devletin en önemli önceliğinin mutlu bir toplum için çalışmak olduğunu belirtiyor. Bunun şartının da insanların özgürce kendileri için en uygun yaşamı seçmeleri olduğunu söylüyor. Yani devlet veya kurumlar, kişinin özgürlük alanını belirlemeyecek.

Danimarkalıların kişisel özgürlüğü anayasa ile güvence altına alınmış bulunuyor.

Hiçbir Danimarkalı politik görüşü ve inancından dolayı hapse atılmıyor, hakkında soruşturma açılmıyor.

İş:

İşsizlik stres, yalnızlık ve depresyona yol açıyor. Uluslararası mutluluk araştırmacılarına göre, mutluluğun en acımasız düşmanı işsizlik.

Avrupa Birliği verilerine göre, işsizlik oranı Danimarka'da yüzde 7. Diğer üye ülkelerin ortalaması ise yüzde 11. Yunanistan ve İspanya'da işsizlik yüzde 25 düzeyindeyken, gençler arasında bu oran yüzde 60 gibi korkunç boyutlara ulaşmış durumda.

İş: Danimarkalıların büyük bölümü çalıştığı işinden ve ortamından memnun. 33 Avrupa ülkesinde çalışanlar arasında yapılan maaş, çalışma süresi, kariyer planlaması ve işin içeriği araştırmalarında da Danimarka ilk sırada yer buldu.

Demokrasi: Rüşvet ve suiistimalin olmadığı Danimarka politik dünyasında, halkın idarecilere güveni oldukça yüksek. Son genel seçimlere katılım yüzde 88 düzeyinde olurken, politikacılara güvende ilk sırada Hollanda, ikinci sırada Danimarka geliyor. Belediyelerin yetkisi merkezî hükümetten daha fazla olduğu için halk ülke yönetimine doğrudan katılıyor.

Sivil toplum: Araştırmacılar sosyal ilişkilerin mutlulukla direkt bağlantısı olduğunu ifade ediyor. Bu ilişki sadece aile bireyleri arasında var olan ilişkiden ibaret değil. Avrupa Sosyal Anketi verilerine göre, 2010'da ailesi, arkadaşları veya meslektaşlarıyla haftada bir gün 'sosyal ilişki' kuranların AB genelindeki oranı yüzde 60 olurken, bu oran Danimarka'da yüzde 78. Danimarkalılar, network kurmaya ve gönüllü çalışmalara büyük önem veriyor. “3 Danimarkalı bir araya gelirse hemen dernek kurar.” sözü bir gerçeği ifade ediyor. Ülkede gönüllü hizmet veren 100 bin dernek bulunuyor. 5,4 milyonluk ülkede yılda 2 milyon kişi gönüllü işlerde çalışıyor.

İş-boş vakit dengesi: Danimarkalılar yıllık ortalama 1522 saat çalışıyor. OECD ortalaması ise 1776 saat. Danimarkalıların sadece yüzde 2'si haftada 50 saatten fazla çalışırken, OECD'de bu oran yüzde 9. Danimarkalı çalışanların yıllık 5 hafta, ayrıca çocuğu hasta olduğunda ilk gün izin hakkı bulunuyor. Çalışanların yüzde 25'i mesai saatine kendisi karar verirken, evinden çalışanların oranı yüzde 17. İş-boş vakit dengesinin kurulmasıyla Danimarkalılar ailesine daha geniş vakit ayırıyor.

Ev ile iş arasında en az süreyi
Danimarkalılar kullanırken, yolda ortalama
27 dakika geçiriyorlar.

Mesai saatleri ve çalışma sürelerinden
dolayı kendilerine vakit ayırmada ilk sırada
Danimarka, son sırada Türkler bulunuyor.

Danimarkalılar kendisine uyku dâhil günlük
16 saat ayırırken, Türklerde bu oran 11,7
saat.

En geç saat 5'te tüm çalışanlar için mesai
biterken, aile akşam yemeğinde bir masa
etrafında buluşuyor.

U.A. Şeffaflık Örgütü'nün geçtiğimiz yıl açıkladığı endekste 53'üncü sırada yer alan **Türkiye'yi Balkan ülkeleri takip ediyor.**

Türkiye, Malezya, Ruanda, Gürcistan, Bahreyn, Hırvatistan, Çek cumhuriyeti ile aynı kümede yer alıyor.

EN TEMİZ DANİMARKA

Yolsuzluk bakımından dünyanın en temiz ülkesi unvanı Danimarka'ya ait.

İlk 10'da sırasıyla,

Danimarka,

Yeni Zelanda,

Finlandiya,

İsveç,

Norveç,

Singapur,

İsviçre,

Hollanda,

Avustralya ve Kanada yer alıyor.

BÜYÜK EKONOMİLER

Dünyanın büyük ekonomilerine sahip ülkeler arasındaki şampiyon ise Almanya(şeffaflıkta). Yasalara uymadaki titizliği ile bilinen Almanlar 12'nci sırada yer alırken, İngiltere 14'üncü, Amerika 19'uncu, Fransa 22'nci, İsrail 36'ncı, Brezilya 42'nci, Türkiye ve Malezya 53'üncü, Güney Kore 55'inci, Çin ve Yunanistan 80'inci, Meksika 106'ncı, Mısır 114'üncü sırada yer alıyor.

SAVAŞ VE YOLSUZLUK

Arap Baharı'nın ardından tam bir ekonomik ve siyasi kaosa giren dört ülkede yolsuzlukların arttığı gözleniyor. U.A. Şeffaflık Örgütü'nün listesinde Tunus 77'nci, Mısır 114'üncü, Libya 172'nci, Suriye 168'inci sırada yer alıyor. Halen iç karışıklıkların sürdüğü Afganistan 175'inci, Irak 171'inci, Pakistan 127'nci sırada yer alıyor.

EN YOLSUZ 10 ÜLKE

Ekonomisinde en fazla yolsuzluk yaşanan ülke ise yıllardır iç çatışmalara da sahne olan, dünyanın en yoksul ülkelerinden Somali.

Dünyanın en yolsuz 10 ülkesiyse sırasıyla, Somali, Kuzey Kore, Afganistan, Sudan, Güney Sudan, Libya, Irak, Özbekistan, Türkmenistan ve Suriye.

Türkiye bu haritanın neresinde?

CPI 1995	4.1
CPI 2002	3.2
CPI 2007	4.1
CPI 2008	4.6

Doğru yönde ilerlemeler var ama hızlanmak gerekiyor.

Peki sorun alanları neler?

Sebeplerden bazıları...

- Cezasızlık kültürü
 - Dış denetim eksikliği
 - Yetersiz kurumsallaşma
 - Yeterli uzmanlık ve bilgi birikiminin olmayışı
 - Siyasetin finansmanı
 - Devlet gücünün ekonomideki belirleyiciliği
-

Haritadaki Türkiye'nin rengini iyileştirmek için neler yapılıyor?

- **Yasal düzenlemeler**
- (Anayasa, Uluslararası kuruluşlar ve anlaşmalar, Ceza kanunu, Etik düzenlemeler)
- **Kurumsallaşma**
- (Kollukta Organize suçlar ve kaçakçılıkla mücadele birimleri kuruldu, MAŞAK –Mali Suçları Araştırma Kurulu, Kamu İhale Kurumu, İç denetçilik sistemi, Kamu Görevlileri Etik Kurulu v.b.)

- Eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları
- Hükümetin Yolsuzluk, Yoksulluk ve Yasaklarla mücadele politikası
- Kamuda saydamlığın arttırılması ve iyi yönetimin geliştirilmesi eylem planı

Kamu Yönetiminde Etik Neden Önemlidir?

Çünkü

**KAMU HİZMETİ
EMANETTİR**

Takdir Yetkisinin Kullanımı

- ▶ Kamu görevlilerinin uyması gereken kurallar ne kadar ayrıntılı yazılırsa yazılsın, belirli bir noktada kamu görevlileri karar verme durumunda kalmaktadırlar. (inisiyatif kullanmakta)
- ▶ Bu nedenle, kamu görevlilerinin, kamusal görevlerini yerine getirirken, takdir yetkisi kullanmaları kaçınılmazdır.

Hizmetlerde Etkinlik ve Verimliliğin Sağlanması

- ▶ Yolsuzluk = Hizmet Maliyeti
- ▶ Etkin bir kamu yönetimi için 3 E 4 E →
 - Economy (Ekonomi)
 - Efficiency (Verimlilik)
 - Effectiveness (Etkinlik)
 - Ethics (Etik)

Etiğin Unsurları: Vicdan

- ▶ Vicdan, kişinin duygusal ve düşünsel güçleri arasında,
- ▶ bir çeşit yargısal denge sağlayan manevi bir öge
- ▶ olarak, insan kişiliğinin gelişmesine paralel olarak güçlenmektedir.

- ▶ Vicdan insanın görgü ve bilgileriyle kendini yargılama yetisidir. (Felsefi tanım)
 - ▶ Vicdan kişiye eylemleri hakkında yargılayarak, onaylayarak, hesap sorarak, suçlayarak hükümler veren öznel bir bilinçtir.
 - ▶ Vicdan insana hata ve doğruyu bildiren bir iç sestir.
-

- ▶ Vicdan insana iyi ve kötüyü gösteren en iyi yol gösterici, en iyi pusuladır.
- ▶ Vicdan neyin doğru neyin yanlış olduğunu bildiren gerçek ve tek ahlak hocasıdır.
- ▶ Vicdan hata ve doğrunun sınırını belirleyen, uyumak bilmeyen, kişiyi her an, her yerde izleyen, kişinin niyetlerine göre yargılarda bulunan bir hakimdir.

Etığın Unsurları: İyi niyet

- ▶ İyi niyet, kişinin toplumsal ilişkiler ya da olaylar karşısında, ahlaki açıdan eylemlerine yön vermek üzere takındığı tavır veya benimsediği düşüncedir.
- ▶ Kişinin vicdanında oluşan tavır, tutum veya benimsenen düşünce anlamındaki iyiniyet, dışarıdan farkedilemez; ancak kişinin eylemleri sonucunda ortaya çıkar.

- ▶ İyi niyetin önceden fark edilememesi ve ancak eylemlerin sonucunda anlaşılabilmesi, ahlaki açıdan önemli bir sorunu ortaya çıkarmaktadır.
- ▶ Bu da, bir kişinin, başkalarını yanıltıcı ya da aldatıcı davranışlarda bulunarak, gerçek niyetini gizlemesi, yani sahtecilik veya güncel tabiriyle “takiyye” yapmasıdır.

Etîğin Unsurları: Erdem

- ▶ Erdem (fazilet, hassa, meziyet), ahlaki eylem ve davranışların temelidir.
- ▶ Erdemin karşıtı olan erdemsizlik (faziletsizlik) ise, ahlaki açıdan her zaman kınanan tavır ve davranışları ortaya çıkaran niteliklerdir.

Etiğin Unsurları: Onur

- ▶ Onur, (şeref, namus ve haysiyet) insanın kendi kişiliğine karşı saygınlık duygusu, öznel değerlerinin ve ahlaki niteliklerinin başkaları (çevresi ve toplum) tarafından tanınmasıdır.
- ▶ Bireysel onurun yanında, aile onurundan, devlet onurundan veya meslek onurundan da söz etmek mümkündür.

Eylemlerimize Yön Veren Öğeler:

İyilik ve Doğruluk

- ▶ Ahlaki yönden olumlu ve uygun olarak kabul edilen niyet ve eylemler “**iyi**”, Ahlaki yönden uygun olmayan ve olumsuz olarak değerlendirilen eylemler ise “**kötü**”
- ▶ olarak nitelendirilmektedir.

Eylemlerimize Yön Veren Öğeler: İyilik ve Doğruluk

- ▶ Ancak sadece niyetin iyi olması,
- ▶ bunun sonucunda gerçekleştirilen eylemin iyi olması için yeterli olabilir mi?

- ▶ Varsayım olarak,
- ▶ iyiniyetli kişiden ancak “iyi eylem”ler beklenebilir.
- ▶ Başka bir ifadeyle, eylemin iyi niyetle yapılması, onun iyi olması için yeterlidir.
- ▶
- ▶ **Oysa,** iyi niyetle yapılan her eylemin iyi olduğunu söylemek her zaman doğru olmamaktadır.

- ▶ Örneğin ;
- ▶ bir memurun, fakirlere dağıtmak amacıyla zengin iş sahiplerinden rüşvet alması ahlaki açıdan iyi bir eylem değildir.
- ▶ O halde, iyi niyetle istenen bir eylemde, amaca ulaşmak için kullanılan araç ve yöntemlerin sadece “iyi” ya da “iyilik”e yönelmesi yetmemekte, aynı zamanda “doğru” olması da gerekmektedir.

- ▶ “Öyle hareket et ki, senin hareketlerinin kanunu, aynı zamanda diğer insanların hareketleri için de bir kanun ve prensip olsun...” I. Kant

Eylemlerimize Yön Veren Öğeler:

Sevgi

- ▶ Ahlaki açıdan sevgi (başkalarını düşünme, diğerkâmlık), dar anlamda aşk değil, geniş anlamda, insanların ilişkilerinde **karşılıksız bir özveriye** neden olan duygusal bağ ve eğilimdir.

- ▶ Kişilerin herhangi bir eylemde bulunurken, kendi çıkarlarından önce toplumsal çıkarları göz önünde bulundurması ancak bu şekilde mümkün olabilir.

Eylemlerimize Yön Veren Öğeler:

Bencillik (Egoizm)

- ▶ Bencillik (kendini düşünme, egoizm, hodkâmlık) ögesi, insanı sadece kendini ve kendi çıkarlarını gözetme ve kollamaya, tüm çevresini kendi yararına uydurmaya yönelik eğilimdir.

Eylemlerimize Yön Veren Öğeler:

Adalet Duygusu

- ▶ İnsan eylemlerine, düşünce ve kararlarına yön veren manevi unsurlardan biri de, **hak, hukuk ve adalet** duygusudur.
- ▶ Hakların sadece tanınması ya da hukuksal metinlerde yer alması yetmemekte, aynı zamanda onlardan serbestçe yararlanılmasına imkan veren bir ortamın da bulunması gerekmektedir.
- ▶ Bu ortamı tesis edecek olan da hukuk sistemidir.

- Hukuk düzeninin iyi işleyebilmesi için ahlaki açıdan eşitlik ve adalet ilkelerinin toplumsal yaşantıda etkin olarak bulunması gerekir.

- ▶ Adalet kavramının önemli bir özelliği, **karşılıklılık (mütekabiliyet)** unsurunu içermesidir.
- ▶ İyi ve doğru bir davranışta bulunan bir kişi, bunun karşılığında başkalarından yine iyi ve doğru bir eylem beklemektedir.
- ▶
- ▶ Kötü bir eylemde bulunan bir kişi, bunun karşılığında er geç kötü bir sonuç olacağı duygusu ya da inancındadır.

- ▶ Başına kötü bir iş gelen kimseler zaman zaman kendilerine şu soruyu sorarlar:
- ▶ Ne kötülük yaptım ki başıma böyle kötü bir iş geldi?

T.C. BAŞBAKANLIK
KAMU GÖREVLİLERİ ETİK KURULU

Kamu Görevlileri

Etik Rehberi

Çıkar Çatışması (Conflict of Interest)

- ▶ Çıkar çatışması $\neq$ Yolsuzluk
- ▶ Çıkar çatışmasının bulunduğu durumlarda, yolsuzluk veya yozlaşma “ihtimal”i bulunmaktadır.
- ▶ Böyle bir durumda yolsuzluk yapılması ihtimali yüksektir; ancak bu ihtimal yolsuzluk yapıldığı anlamına gelmemektedir.

Çıkar Çatışması neden önemli?

- ▶ Görevi tarafsız ve objektif şekilde yerine getirmeyi etkileme “ihtimal”i var.
- ▶ Etkilemese bile dışarıdan bakanlarca etkiliyormuş gibi algılanması söz konusu.

Çıkar Çatışması

- ▶ Çıkar çatışması; kamu görevlilerinin görevlerini tarafsız ve objektif şekilde icra etmelerini etkileyen ya da etkiliyormuş gibi gözüken ve kendilerine, yakınlarına, arkadaşlarına ya da ilişkide bulunduğu kişi ya da kuruluşlara sağlanan her türlü menfaati ve onlarla ilgili mali ya da diğer yükümlülükleri ve benzeri şahsi çıkarlara sahip olmaları halini ifade eder.
(Yönetmelik, md.13)

Çıkar Çatışması

- ▶ Kamu görevlileri, çıkar çatışmasında şahsi sorumluluğa sahiptir ve **çıkar çatışmasının doğabileceği durumu genellikle şahsen bilen kişiler** oldukları için, herhangi bir potansiyel ya da gerçek çıkar çatışması konusunda dikkatli davranır, çıkar çatışmasından kaçınmak için gerekli adımları atar, çıkar çatışmasının farkına varır varmaz durumu üstlerine bildirir ve çıkar çatışması kapsamına giren menfaatlerden kendilerini uzak tutarlar.
(Yönetmelik, md.13)

Çıkar Çatışması 1

Bir Kişinin Bir Kamu Görevine Atanması

- Örneğin uzun süre özel sektördeki bir holdingde yönetim kurulu üyesi olarak çalışan bir kişinin, söz konusu holdingle kredi ilişkisi içinde olan bir devlet bankasının genel müdürü olarak atanması.

Çıkar Çatışması 2

Kurumdan Ayrıldıktan Sonra Kurumla İş Yapma
(Revolving Door–Döner Kapı)

- ▶ Kamu görevlileri, **eski kamu görevlilerini** kamu hizmetlerinden ayrıcalıklı bir şekilde faydalandıramaz,
- ▶ onlara imtiyazlı muamelede bulunamaz.
- ▶ (Yönetmelik, md. 21)

Çıkar Çatışması 2

Kurumdan Ayrıldıktan Sonra Kurumla İş Yapma
(Revolving Door–Döner Kapı)

- ▶ Kamu görevlerinden ayrılan kişilere, ilgili kanunlardaki hükümler ve süreler saklı kalmak kaydıyla, daha önce görev yaptıkları kurum veya kuruluştan, doğrudan veya dolaylı olarak herhangi bir yüklenicilik, komisyonculuk, temsilcilik, bilirkişilik, aracılık veya benzeri görev ve iş verilemez. (Yönetmelik, md. 21)

- ▶ Ülkemizde bu konuyla ilgili olarak, 2.10.1981 tarihli ve 2531 sayılı “Kamu Görevlerinden Ayrılanların Yapamayacakları İşler Hakkında Kanun” bulunmaktadır.
- ▶ Söz konusu kanunun 2. maddesi şöyledir:

“... görevlerinden hangi sebeple olursa olsun ayrılanlar, ayrıldıkları tarihten önceki iki yıl içinde hizmetinde bulundukları daire, idare, kurum ve kuruluşlara karşı ayrıldıkları tarihten başlayarak üç yıl süreyle, o daire, idare, kurum ve kuruluştaki görev ve faaliyet alanlarıyla ilgili konularda doğrudan doğruya veya dolaylı olarak görev ve iş alamazlar, taahhüde giremezler, komisyonculuk ve temsilcilik yapamazlar.”

Kurumdan Ayrıldıktan Sonra Kurumla İş Yapma (Revolving Door–Döner Kapı): Örnekler

- ▶ Genel Müdürün emekli olduktan sonra şirket kurarak eski kurumundan ihale alması.
- ▶ Emekli tapucunun emlakçılık yapması.
- ▶ Yine emekli bir mahkeme katibinin iş takipçiliği yapması.
- ▶ Emekli bir generalin özel şirketin yönetim kurulu üyesi olması.

Çıkar Çatışması 3

İkinci İş

- Kamu görevlilerinin kamu görevinin dışındaki ikinci bir işte çalışması, **performanslarının ve sadakatlerinin bölünmesi** açısından sakınca teşkil etmektedir.

“Memurlar Türk Ticaret Kanununa göre (tacir) veya (esnaf) sayılmalarını gerektirecek bir faaliyette bulunamaz, ticaret ve sanayi müesseselerinde görev alamaz, ticari mümessil veya ticari vekil veya kolektif şirketlerde ortak veya komandit şirkette komandite ortak olamazlar. (Görevli oldukları kurumların iştiraklerinde kurumlarını temsilen alacakları görevler hariç)... Eşleri, reşit olmayan veya mahcur olan çocukları, yasaklanan faaliyetlerde bulunan memurlar bu durumu 15 gün içinde bağlı oldukları kuruma bildirmekle yükümlüdürler.” (DMK, md. 28)

İkinci İş:

- ▶ Adil ve yeterli ücret alamadığı için maaşı yetmeyen ve geçim sıkıntısı çeken bir kamu görevlisi
- ▶ Etik dışı davranışlara mı yönelsin
- ▶ İkinci iş mi yapsın

Çıkar Çatışması 4

Hediye Kabul Etme

Hediye = “Bubi Tuzağı”

- Kurnazca hazırlanan, şüphe uyandırmayan, tehlikesiz zannedilen ve kurbanı daha rahat çekebilmek için çekici bir cisim kullanılan tuzaklara “bubi tuzağı” denilmektedir.

- Etik değerlere önem veren bir kamu görevlisi açıkça rüşvet almaz veya kişisel bir menfaat sağlamaz; ancak, kendisine verilen ve ilk anda masum, zararsız ve tehlikesiz olarak görülebilecek hediyeleri kabul edebilir.

Çıkar Çatışması 4

Hediye Kabul Etme: ÖRNEKLER

Safranbolu Lokumu

Vatandaşın

İş arkadaşlarından

Çıkar Çatışması 4

Hediye Kabul Etme

İYİ NİYETLE VERİLEN HEDİYELER

- ▶ Hediye verenin herhangi bir menfaat beklentisi bulunmamaktadır.
- ▶ Örneğin yabancı bir ülkeyi ziyaretinde Cumhurbaşkanı'na verilen “Pekin Ördekleri” veya yılbaşında verilen ajanda ve benzeri hediyeler bu kapsamda değerlendirilebilir.

Çıkar Çatışması 4

Hediye Kabul Etme

İYİ NİYETLE VERİLEN HEDİYELER

- ▶ Aldığı kamu hizmetinden memnun kalan bir vatandaş, memnuniyetini ifade etmek için kamu görevlisine içinden gelerek “bahşiş” olarak da adlandırılabilen hediyeler verebilmektedir. Hastanede yatan bir hastanın kendisine iyi muamele eden hemşirelere taburcu olduktan sonra getirdiği bir pasta buna örnek olarak verilebilir.
- ▶ Bu tür hediyeler daha çok **sembolik** niteliktedir.

Çıkar Çatışması 4

Hediye Kabul Etme

ÇIKAR SAĞLAMA AMACIYLA VERİLEN HEDİYELER

- ▶ Hediye verenin bir menfaat elde etme ya da hizmetin kolayca ve süratle görülmesi yönünde bir beklentisi bulunmaktadır.
- ▶ böylece doğrudan rüşvet vermenin risklerini en aza indirmeye çalışmaktadır.

Çıkar Çatışması 4

Hediye Kabul Etme

ÇIKAR SAĞLAMA AMACIYLA VERİLEN HEDİYELER

- ▶ Araba ya da ev tahsis etmek, tuttuğu takımın kombine maç biletlerini hediye etmek, konferans verdirmek, inceleme amaçlı gezilere davet etmek, tatil masraflarını karşılamak vb.
- ▶
- ▶ Bu kapsamdaki hediyeler genellikle **sembolik olmanın ötesinde kamu görevlisine belli bir çıkar sağlamayı** hedeflemektedir.

Çıkar Çatışması 4

Hediye Kabul Etme

- ▶ İkinci durumda, **hediyeyi veren başlangıçta niyetini açıkça belli etmemektedir.**
- ▶ Çoğu zaman hediye veren verildiği anda kamu görevlisi ile hediyeyi veren arasında hizmetle ilgili bir bağlantı da bulunmamaktadır.
- ▶ Böyle durumlarda kamu görevlisi hediyeyi verenin uzun dönemdeki niyetini sezememekte ve durumdan şüphelenmeyerek hediyeyi kabul etmektedir.

Çıkar Çatışması 4

Hediye Kabul Etme

- ▶ **Ancak bazı durumlarda da hediye verenin niyeti açıkça belli olmaktadır.**
- ▶ Örneğin, bazı firmalar promosyon adı altında hediye ve numune ilaç dağıtmakta ve hekimlerin kendi ilaçlarını yazmalarını sağlamak amacıyla, tıp kongrelerinde onların konaklama, ulaşım ve kongre kayıt ücretlerini karşılamaktadır.

Çıkar Çatışması 4

Hediye Kabul Etme

- ▶ Önceki dönemde Devlet Memurları Kanunu hediye almayı kesinlikle yasaklamıştı.
- ▶ Ancak, uygulamada hediye alınıp verilmekteydi.

Çıkar Çatışması 4

Hediye Kabul Etme

- ▶ **Kamu görevlisinin tarafsızlığını, performansını, kararını veya görevini yapmasını etkileyen veya etkileme ihtimali bulunan, ekonomik değeri olan ya da olmayan, doğrudan ya da dolaylı olarak kabul edilen her türlü eşya ve menfaat,**
- ▶ **hediye kapsamında değerlendirilmektedir.**
- ▶ (Yönetmelik, md. 15)

Çıkar Çatışması 4

Hediye Kabul Etme

- Kamu görevlilerinin hediye almaması, kamu görevlisine hediye verilmemesi ve görev sebebiyle çıkar sağlanmaması temel ilke olarak benimsenmiştir. (Yönetmelik, md. 15)

Çıkar Çatışması 4

Hediye Kabul Etme

- ▶ Kamu görevlilerinin kamu kaynaklarını kullanarak;
- ▶ hediye vermeleri, resmi gün, tören ve bayramlar dışında, gerçek veya tüzel kişilere çelenk veya çiçek göndermeleri, görev ve hizmetle ilgisi olmayan kutlama, duyuru ve anma ilanları vermeleri yasaklanmıştır.
- ▶ (Yönetmelik, md. 15)

Kamu görevlilerinin kamu kaynaklarını kullanarak hediye vermelerine bir örnek

- ▶ Belediye başkanlarının düğünlerde altın takması...

Çıkar Çatışması 4

Hediye Kabul Etme

- Yönetmeliğin 15. maddesinde 3628 sayılı Kanunun 3. maddesine atıf yapılarak uluslararası ilişkilerde nezaket ve protokol kuralları gereğince, yabancı kişi ve kuruluşlar tarafından verilen hediyeler yasak kapsamı dışında tutulmaktadır.

Çıkar Çatışması 4

Hediye Kabul Etme

- ▶ 3628 sayılı Kanuna göre,
- ▶ –yabancı devlet,
- ▶ –U.A. kuruluş ya da
- ▶ –Türk uyruğunda olmayan herhangi bir özel veya tüzel kişi veya kuruluş tarafından verilen;
- ▶ ve alındığı tarihteki değeri on aylık net asgari ücret toplamını aşmayan hediyeler alınabilir.
- ▶ Bunun üzerindeki hediye ve hibe niteliğindeki eşyaların alındıkları tarihten itibaren bir ay içinde kuruma teslim zorunluluğu bulunmaktadır.

Çıkar Çatışması 4

Hediye Kabul Etme

- ▶ Kanuna göre limitin altındaki hediyelerin bildirilme zorunluluğu yoktur.
- ▶ Buna karşın, Yönetmeliğin 15. maddesi ile limitin altındaki hediyelere de beyan zorunluluğu getirilmiştir.

Çıkar Çatışması 4

Hediye Kabul Etme

Alınabilecek hediyeler:

- ▶ Görev yapılan kuruma katkı anlamına gelen,
- ▶ kurum hizmetlerinin hukuka uygun yürütülmesini etkilemeyecek olan ve
- ▶ kamu hizmetine tahsis edilmek, kurumun demirbaş listesine kaydedilmek
- ▶ ve kamuoyuna açıklanmak koşuluyla alınanlar (makam aracı ve belli bir kamu görevlisinin hizmetine tahsis edilmek üzere alınan diğer hediyeler hariç) ile
- ▶ kurum ve kuruluşlara yapılan bağışlar,

Çıkar Çatışması 4

Hediye Kabul Etme

Alınabilecek hediyeler:

- ▶ Kitap, dergi, makale, kaset, takvim, cd vb.,
 - ▶ Halka açık yarışmalarda, kampanyalarda veya etkinliklerde kazanılan ödül veya hediyeler,
 - ▶ Herkese açık konferans, sempozyum, forum, panel, yemek, resepsiyon vb.etkinliklerde verilen hatıra niteliğindeki hediyeler,
 - ▶ Tanıtım amacına yönelik, herkese dağıtılan ve sembolik değeri bulunan reklam ve el sanatları ürünleri,
- ▶ (Yönetmelik, md. 15)

Çıkar Çatışması 4

Hediye Kabul Etme

Alınması yasak hediyeler:

- ▶ Görev yapılan kurumla iş, hizmet veya çıkar ilişkisi içinde bulunanlardan alınan karşılama, veda ve kutlama hediyeleri, burs, seyahat, ücretsiz konaklama ve hediye çekleri,
- ▶ Taşınır veya taşınmaz mal veya hizmet satın alırken, satarken veya kiralarken piyasa fiyatına göre makul olmayan bedeller üzerinden yapılan işlemler,
- ▶ (Yönetmelik, md. 15)

Çıkar Çatışması 4

Hediye Kabul Etme

Alınması yasak hediyeler:

- ▶ Hizmetten yararlananların vereceği her türlü eşya, giysi, takı veya gıda türü hediyeler,
- ▶ Görev yapılan kurumla iş veya hizmet ilişkisi içinde olanlardan alınan borç ve krediler. (Yönetmelik, md. 15)

HEDİYE ALIRKEN KAMU GÖREVLİSİNİN KENDİSİNE SORABİLECEĞİ ANAHTAR SORU

“Ben kamu görevlisi olmasaydım ya da işgal ettiğim makam ve mevkide bulunmasaydım, bu hediye yine de bana verilecek miydi?”

- ▶ Cevap kesinlikle EVET ise hediye alınabilir.
- ▶ Cevap HAYIR ise ya da tereddüt varsa hediye reddedilmelidir.

Çıkar Çatışması 6

Görevin Özel Çıkar Sağlama Amacıyla Kullanılması

- ▶ Kamu görevlisinin kamu görevi dolayısıyla elde ettiği kazanımları kullanarak kendine ve yakınlarına çıkar sağlaması.

Görev ve Yetkilerin Menfaat Sağlamak Amacıyla Kullanılmaması

- ▶ Kamu görevlileri; görev, unvan ve yetkilerini kullanarak kendileri, yakınları veya üçüncü kişiler lehine menfaat sağlayamaz ve
- ▶ aracılıkta bulunamazlar,
- ▶ akraba, eş, dost ve hemşehri kayırmacılığı, siyasal kayırmacılık veya herhangi bir nedenle ayrımcılık veya kayırmacılık yapamazlar. (Yönetmelik, md. 14)
- ▶ **Adam kayırmacılık – Hizmet kayırmacılığı**

Görev ve Yetkilerin Menfaat Sağlamak Amacıyla Kullanılmaması

- ▶ Kamu görevlileri, görev, unvan ve yetkilerini kullanarak kendilerinin veya başkalarının kitap, dergi, kaset, cd ve benzeri ürünlerinin satışını ve dağıtımını yaptıramaz;
- ▶ herhangi bir kurum, vakıf, dernek veya spor kulübüne yardım, bağış ve benzeri nitelikte menfaat sağlayamazlar. (Yönetmelik, md. 14)

Çıkar çatışmasına örnekler: Kendi ve yakınları lehine işlem

- ▶ İmar Müdürünün eşinin parselinin bulunduğu bir adada imar düzenlemesi yaparak, arazinin değerini artırması.
- ▶ Kamu bankası yöneticisinin okul arkadaşının şirketine kredi çıkartması.
- ▶ Vergi denetmeninin aile dostuna ait şirketi denetleyerek bazı usulsüzlükleri görmezden gelmesi.

Çıkar çatışmasına örnekler: Kendi ve yakınlarının etkilenme ihtimali

- ▶ Gümrük rejimini değiştiren bir karar alan bürokratin eşinin ithalat–ihracat şirketinin bulunması.
- ▶ Kamulaştırma veya yıkım kararı verecek kurulun bir üyesinin kamulaştırılacak veya yıkım yapılacak alanda arsasının veya evinin bulunması.
- ▶ Bir öğretmenin yeğeninin dersine girmesi.

Çıkar çatışmasına örnekler: **Yapılan iş için özel ücret alınması–Bahşış**

- ▶ Görevi gereği köye aşı yapmaya gelen veterinerin köylüden belirlenen yasal tarifenin üzerinde ücret alması.
- ▶ Arazi ölçümüne giden teknisyenin iş sahibinden para alması.
- ▶ Tapuda, işin hızlı görülmesi sonucunda iş sahibinin para, baklava, pasta vb. vermesi.

Çıkar çatışmasına örnekler: Kurum adına maddi ve ayni yardım alınması

- ▶ Hizmet aracının benzininin müteahhit firma tarafından karşılanması,
- ▶ Kuruma ait faturaların hizmetten yararlanan aracılara (iş takipçisi, emlakçı vb.) ödettirilmesi.
- ▶ Sarf malzemelerinin hizmetten yararlananlarca satın alınması.(eski tdi)
- ▶ Okulun kağıt ihtiyacını velilerin temin etmesi. (cari)

Çıkar çatışmasına örnekler: Görevden özel çıkar elde edilmesi

- ▶ Denetim görevlilerinin yazdıkları mevzuat kitaplarının, denetlenen kurumlarca satın alınması.
- ▶ Kurumla iş yapan müteahhitten ev alınması ya da evin dekore ettirilmesi.
- ▶ Bir valinin oğlunun şirketinin alacağı ruhsat için belediyede daire başkanını arayarak aracı olması.
- ▶ Kurumla iş ilişkisi içinde olan bir firmanın, kurum yöneticisinin çocuğuna burs vermesi.

Çıkar çatışmasına örnekler: **Yasa dışı nüfuz kullanma – Kanunsuz emir**

- ▶ Sana bir yakınımı gönderiyorum, işini hallediver.
 - ▶ İhaleyi filan firmaya verilecek şekilde ayarla.
 - ▶ Filan öğrenciyi dersten geçiriver.
 - ▶ Komutanın oğluna gece nöbeti yazma.
-

Halka Hizmet Bilinci

- ▶ Kamu görevlileri, kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde;
- ▶ halkın günlük yaşamını kolaylaştırmayı,
- ▶ ihtiyaçlarını en etkin, hızlı ve verimli biçimde karşılamayı,
- ▶ hizmet kalitesini yükseltmeyi,
- ▶ halkın memnuniyetini artırmayı hedefler. (Yönetmelik, md. 6)

Yöneticilerin Hesap Verme Sorumluluğu

- ▶ Kamu görevlileri, kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi sırasında sorumlulukları ve yükümlülükleri konusunda **hesap verebilir ve kamusal değerlendirme ve denetime her zaman açık ve hazır olurlar.**
- ▶ Yönetici kamu görevlileri, kurumlarının amaç ve politikalarına uygun olmayan işlem veya eylemleri engellemek için görev ve yetkilerinin gerektirdiği önlemleri zamanında alırlar. (Yönetmelik, md. 20)

Saygınlık ve Güven

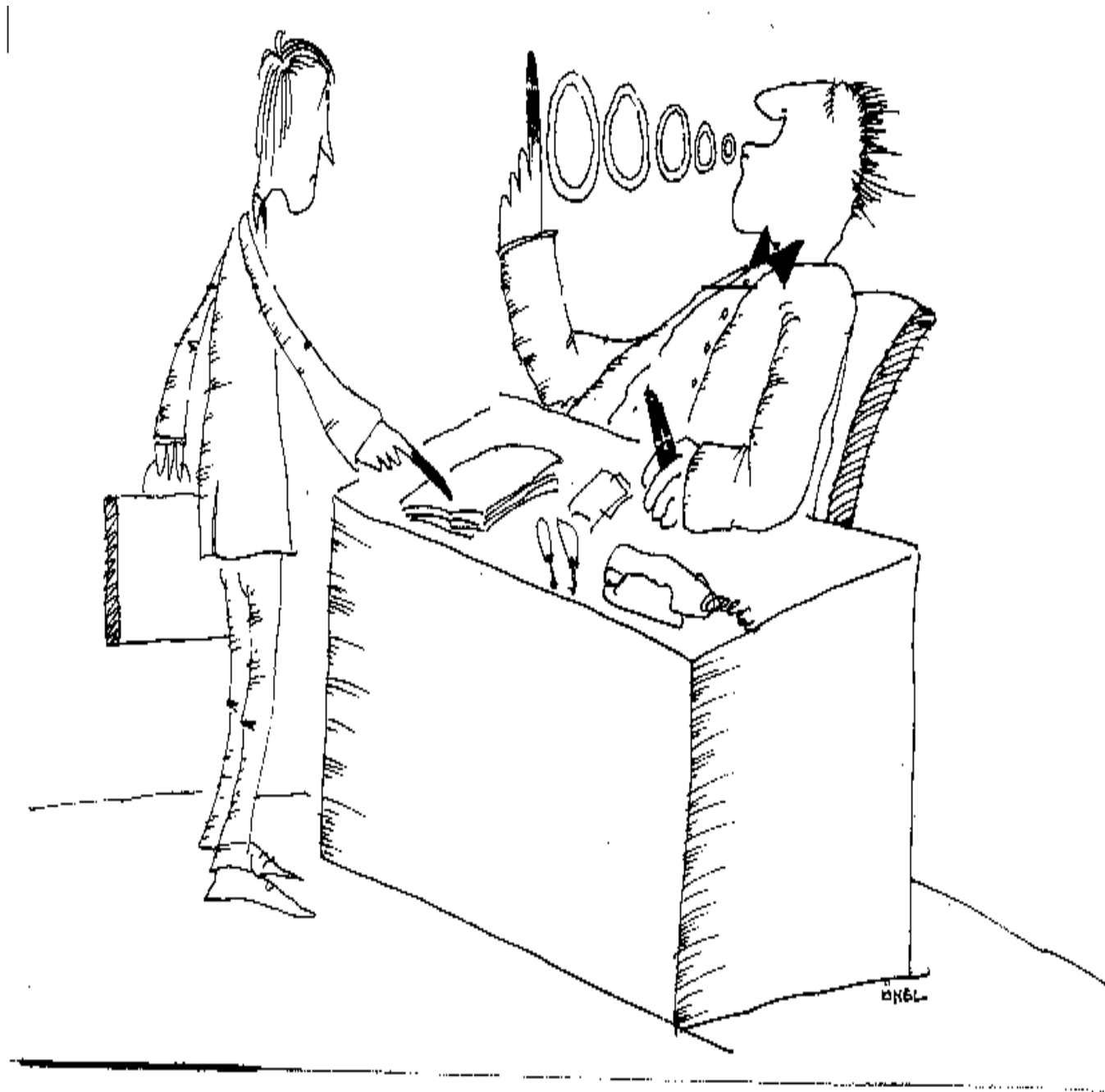
- ▶ **Kamu görevlileri**, kamu yönetimine güveni sağlayacak şekilde davranırlar ve görevin gerektirdiği itibar ve güvene layık olduklarını davranışlarıyla gösterirler.
- ▶
- ▶ Halkın kamu hizmetine güven duygusunu zedeleyen, şüphe yaratan ve adalet ilkesine zarar veren davranışlarda bulunmaktan kaçınırlar. (Yönetmelik, md. 10)

Saygınlık ve Güven

- Kamu görevlileri, halka hizmetin kişisel veya özel her türlü menfaatin üzerinde bir görev olduğu bilinciyle hizmet gereklerine uygun hareket eder, hizmetten yararlananlara kötü davranamaz, işi saksaklayamaz, çifte standart uygulayamaz ve taraf tutamazlar.(Yönetmelik, md. 10)

Nezaket ve Saygı

- ▶ Kamu görevlileri,
- ▶ üstleri, meslektaşları, astları, diğer personel ile hizmetten yararlananlara karşı nazik ve saygılı davranırlar ve gerekli ilgiyi gösterirler, konu yetkilerinin dışındaysa ilgili birime veya yetkiliye yönlendirirler. (Yönetmelik, md. 11)

Yetkili Makamlara Bildirim

- ▶ **Kamu görevlileri,**
- ▶ bu Yönetmelikte belirlenen etik davranış ilkeleriyle bağdaşmayan veya yasadışı iş ve eylemlerde bulunmalarının talep edilmesi halinde veya hizmetlerini yürütürken bu tür bir eylem veya işlemde haberdar olduklarında ya da gördüklerinde ;
- ▶ durumu yetkili makamlara bildirirler.
- ▶ (Yönetmelik, md. 12)

Yetkili Makamlara Bildirim

- ▶ Kurum ve kuruluş amirleri, ihbarda bulunan kamu görevlilerinin kimliğini gizli tutar ve kendilerine herhangi bir zarar gelmemesi için gerekli tedbirleri alırlar. (Yönetmelik, md. 12)

Muhbir – İhbarcı(Whistleblower)

- ▶ Halk arasında “**gammaz**”, “**ispiyoncu**”.
- ▶ İstenmeyen adam – dışlanma.
- ▶ Yolsuzluk gizlilik içerisinde yürütülür, bu nedenle de ortaya çıkarılması son derece güçtür.
- ▶ **Minareyi çalan, kılıfını hazırlar.**

Muhbir – İhbarcı(Whistleblower)

- ▶ Bir kamu kurumundaki ahlak dışı uygulamaları, dolandırıcılığı, savurganlığı ve görevi kötüye kullanmayı dışarıdakilere nazaran daha iyi bilen, kurum içerisindeki görevlilerdir.
- ▶ Bu nedenle, ancak kurum içerisindeki ahlaklı kamu görevlilerinin, ahlak dışı uygulamalarda ve yolsuz davranışlarda bulunanları ihbar etmeleri suretiyle söz konusu olaylar kolaylıkla açığa çıkarılabilir.

Kamu Malları ve Kaynaklarının Kullanımı

- ▶ **Kamu görevlileri, kamu bina ve taşıtları ile diğer kamu malları ve kaynaklarını kamusal amaçlar ve hizmet gerekleri dışında kullanamaz ve kullandıramazlar, bunları korur ve her an hizmete hazır halde bulundurmak için gerekli tedbirleri alırlar. (Yönetmelik, md. 16)**

Savurganlıktan Kaçınma

- ▶ **Kamu görevlileri, kamu bina ve taşıtları ile diğer kamu malları ve kaynaklarının kullanımında israf ve savurganlıktan kaçınır; mesai süresini, kamu mallarını, kaynaklarını, işgücünü ve imkanlarını kullanırken etkin, verimli ve tutumlu davranırlar. (Yönetmelik, md. 17)**

Bağlayıcı Açıklamalar ve Gerçek Dışı Beyan

- Kamu görevlileri, görevlerini yerine getirirken yetkilerini aşarak çalıştıkları kurumlarını bağlayıcı açıklama, taahhüt, vaat veya girişimlerde bulunamazlar, aldatıcı ve gerçek dışı beyanat veremezler. (Yönetmelik, md. 18)

Mal Bildiriminde Bulunma

- ▶ **Göreve atamalarda**, göreve giriş için gerekli belgelerle birlikte mal bildirimini de verilmektedir.
- ▶ Mal varlığında önemli bir artışın olması durumunda, bir ay içinde mal bildirimlerinin yenilenmesi gerekmektedir.
- ▶ **Görevine devam edenler, sonu (0) ve (5) ile biten yılların en geç Şubat ayı sonuna kadar bildirimlerini yenilerler.**

Ahlaki Açıdan Kamu Görevlilerinin Sınıflandırılması

Yoldan Çıkarıcı (Ahlaksız) Kamu Görevlileri

- ▶ Ahlakı yok sayan yoldan çıkarıcı görevliler, ahlaki ya da manevi içerikten yoksun davranışlarda bulunmaktadır.
- ▶ Bu kişiler ilkesizdir; fırsatlar ve yeterli özendirici koşullar oluştuğunda, kişisel kazanç için her türlü durumu değerlendirecektir.

Değer Yargısı Olmayan “Görevci” Kamu Görevlileri

- ▶ Bu gruba giren kamu görevlileri, örgüt kültüründeki olumlu ya da olumsuz değişmelere uyum sağlamak için, **itaatkar anlayışla görev yapar ya da davranış değişikliği gösterir.**
- ▶ **Bu anlayışa sahip görevliler,** yanlış bir şey yapıldığını açıkça görse ve ahlaki bakımdan uygun olmayan bu olaydan kişisel olarak rahatsızlık duysa da amirlerini izler, otoriteye karşı koymaz ve emirlere uyar.
- ▶ **Gözlerimi kaparım, vazifemi yaparım.**
- ▶ **Bana dokunmayan yılan, bin yıl yaşasın.**

Değerleri Temel Alan Ahlakçı Kamu Görevlileri

- ▶ Kamu yararını ve kamu çıkarını yüceltir ve ahlaki temel alan davranışlarda bulunur.
- ▶ “Başkalarının sana yapmasını istemediğin şeyleri sen de başkalarına yapma” özdeyişine inanır.
- ▶ Bu anlayış, doğruluk, yansızlık ve yasalar önünde eşitliği ön plana çıkartmaktadır.

Meslek Etiği

- ▶ **Meslek etiği**, belli bir mesleği icra edenlerin benimsediği davranış ilkeleridir.
- ▶ Meslek etiğini kendi içinde bölümlere ayırmak mümkündür:
 - Tıp etiği
 - Bilim etiği
 - Basın etiği
 - Ticaret etiği
 - Yargı etiği
 - Eğitim etiği
 - Medya etiği
 - Sanat etiği vb.

Meslek Etiği

- ▶ Meslek etiği, hem mesleğin icra edildiği toplumun genel etik değerlerinden, hem de o meslekle ilgili evrensel kabul görmüş belli bazı ilkelerden etkilenmektedir.
- ▶ Örneğin tıp etiğinde, hekimlerin hastalarıyla ilgili bilgileri üçüncü kişilere açıklamama kuralı.

En az ve en çok güvenilen meslekler nelerdir?

I. Öğretmenliğin yüzde 82'lik oyla en güvenilir mesleklerin başında yer alıyor.

II. En az güvenilen mesleklerin başında binde 0.7 ile milletvekilliği ve müteahhitliğin geldiğini, hayat kadınlarının ise yüzde 31 ile 7'nci gazetecilerin yüzde 35'lik oranla 8'inci.

(Uluslararası Stratejik Araştırma Eğitim ve Danışma Merkezi Platformunun (USADEM) Türkiye'nin 15 ilinde 1900 denek üzerinde yaptığı "AB Sürecinde Türkiye'nin Sosyo-Politik Profili" konulu araştırmaya göre)

► Türkiye'de meslek gruplarına ve kurumlara güven endeksi şöyle:

► Güven Endeksi (yüzde)

► Sıralama Meslek Grupları ve Kurumlar 2009 2010

- 1- Öğretmenler 92 89
- 2- İtfaiyeciler 88 86
- 3- Doktorlar 90 86
- 4- Postacılar 82 80
- 5- Ordu 86 78
- 6- Polis 78 72
- 7- Din Adamları 68 62
- 8- Hakimler 83 62
- 9- Kamu Görevlileri 68 61
- 10- Çevre Örgütleri 64 59
- 11- Avukatlar 70 49
- 12- Pazar Araştırmacıları 59 46
- 13- Büyük Şirket Yöneticileri 55 44
- 14- Vakıflar 63 43
- 15- Bankacılar 60 42
- 16- Sendikalar 50 39
- 17- Gazeteciler 44 36
- 18- Reklamcılar 41 26
- 19- Pazarlama Profesyonelleri 23 22
- 20- Politikacılar 17 10

Meslek Etikleri

- ▶ Biyoetik ya da tıp etiği
 - ▶ İşletme ya da Ticaret Etiği
 - ▶ Siyaset Etiği
 - ▶ Gazetecilik Etiği
 - ▶ Mühendislik Etiği
 - ▶ Bilim Etiği vb.
 - ▶ Çevre Etiği
 - ▶ İnternet Etiği–Hacker Etiği(!)
 - ▶ İhale Etiği–Rekabet (Yarışma) Etiği
-

Bir reklam, iki etik “ilke”

- ▶ “Müşterinin güvenini kaybetmektense para kaybetmeyi tercih ederim”.
- ▶ “İyiler mutlaka kazanır!”
- ▶ “İYİLER” KİM?
- ▶ (“Ülkenin işini iyi yapan insanları”)
- ▶ (İnsana saygı duyan insanları)

Etik davranış kazandırır mı?

- ▶ Hem kâr hem “insan olma” aynı anda gözetilebilir mi?
- ▶ İş mi etik mi?
- ▶ Hangisini seçmeli?
- ▶ Hangisi kazandırır?

İki görüş:

- ▶ “İş iştir”, “etik de iş değildir!”.
- ▶ The business of business is business: (“Şirketlerin işi iş yapmaktır!”).
- ▶ Şirketlerin bir tek sorumluluğu ya da tek bir sosyal sorumluluğu vardır: hissedarları için kâr etmek!
[Ekonomist M. Friedman)

Son söz

Günlük hayatta ve kamu hizmetinin sunumu esnasında
karşılaşacağınız ahlaki belirsizliklerde

Vicdanınız kılavuzunuz olsun...

Sabrınız ve katılımınız için teşekkürler...